

Eines i estratègies per a la planificació, intervenció i reflexió de les activitats d'Educació Física

Quins elements hem de tenir en compte si volem fer ensenyament responsiu a l'àrea d'Educació Física (EF)

Planificació

1. Coneixement dels infants

- Identificar els interessos, necessitats i motivacions dels infants.
- Conèixer les idees prèvies dels infants sobre els sabers i activitats.
- Observar els ritmes d'aprenentatge dels infants per al disseny i adaptació de les activitats.

2. Compartir converses

- Dissenyar espais de diàleg abans, durant i després de les activitats en petits grups per fomentar el raonament.
- Establir equips base a partir de criteris heterogenis d'ajuda, gènere, nivell d'aprenentatge del saber, i altres aspectes que considerin els docents.

3. Sabers i metodologies

- Dissenyar situacions motrius (reptes, activitats) que permetin resoldre-les amb aprenentatge de l'infant.
- Fomentar la participació activa per part de l'infant durant tot el procés.
- Seleccionar aquells sabers adients de l'EF perquè permetin la construcció del coneixement. Per exemple: Activitat física i salut, com identificar la freqüència cardíaca amb el nivell d'activitat física.

4. Adaptació del docent

- Escollir els sabers d'educació física més idonis per aplicar l'ensenyament responsiu (activitat física i salut, el joc cooperatiu i la presa de decisions).
- Dissenyar un pla d'actuació amb objectius d'aprenentatge clars i observables.
- Ajustar la planificació segons com evolucioni l'aprenentatge de l'infant i del grup.
- Escollir uns criteris d'avaluació centrats en el respecte i la participació per part dels infants.

<https://mon.uvic.cat/escola-universitat/>

Projecte de recerca 2023 ARMIF 00026 liderat per:

Amb el suport de:

5. Avaluació formativa i compartida

- Dissenyar espais d'informació contínua a l'alumnat pel seu aprenentatge.
- Elaborar eines que ajudin a la participació, la cooperació i la presa de decisions a part de els sabers de l'EF.
- Elaborar eines d'autoavaluació i coavaluació amb instruments com la rúbrica per fer l'alumnat partícip de l'aprenentatge.

6. Gestió del temps i l'espai de pràctica

- Planificar activitats on la comunicació es produeixi en acció, no només abans o després.
 - Dissenyar activitats durant les sessions en què es pugui reflexionar mentre es camina, o es fan moviments seus.
 - Buscar espais tranquils i separats entre grups per tal de minimitzar les distraccions mentre es produeixi la pràctica reflexiva.
-

Intervenció

1. Coneixement dels infants

- Estar atents a la diversitat d'estils d'aprenentatge i ritmes individuals.
- Utilitzar converses, observacions i activitats prèvies per conèixer les idees dels infants sobre l'EF, per identificar què els motiva i què volen aprendre.
- Fomentar la participació i al diàleg entre aquells infants que tenen més reticències alhora de comunicar-se.

2. Compartir converses

- Promoure el diàleg i la reflexió durant i després de les activitats. Per exemple: Animar a l'explicació, aprenentatges dels sabers escollits.
- Utilitzar preguntes obertes per ajudar als infants a expressar el seu pensament. Per exemple. Per què el nostre cos sua quan fem activitat física? Què li passa a les nostres pulsacions quan fem activitat física? De quantes maneres podem llençar una pilota?...
- Generar moments on l'infant expliqui les seves decisions.

3. Sabers i metodologies

- Plantejar situacions que requereixin coneixement, presa de decisions i resolució de problemes.
 - Promoure el treball compartit i les activitats modificades per afavorir la interacció.
 - Oferir oportunitats perquè l'infant assumeixi diferents rols (jugador, entrenador, àrbitre,...).
 - Oferir rols d'observador per tal que els companys puguin donar ajuda.
 - Experimentar els diferents rols en les activitats per promoure la responsabilitat.
 - Plantejar jocs i activitats que permetin el coneixement, la presa de decisions i la col·laboració de tothom (inclusió).
 - Fer servir situacions pràctiques per veure la capacitat d'empatia dels participants
-

4. Adaptació del docent

- Elaborar preguntes clares i concretes perquè l'infant pugui entendre i aprendre l'objectiu d'aprenentatge i passar a la pràctica.
- Presentar objectius d'aprenentatge observables i comunicar-ho de forma clara.
- Estar disposat a donar protagonisme a l'infant.
- Escoltar i adaptar-se a les respostes i necessitats de l'infant.
- Tenir en compte les propostes i respostes dels infants per ajustar l'activitat.
- Flexibilitzar qualsevol plantejament segons les necessitats que vagin sorgint del grup.
- Captar missatges implícits o necessitats a través del que diuen (o no diuen) els infants.
- Fer servir preguntes curtes i clares per ajudar a l'infant a centrar la reflexió a l'aprenentatge.
- Donar espai i temps als infants perquè ells mateixos puguin arribar a les seves pròpies conclusions.
- Incorporar els aprenentatges obtinguts de les reflexions per generar noves activitats.

5. Avaluació formativa i compartida

- Incorporar rúbriques, diaris de reflexió o semàfors per fer que l'infant participi de l'avaluació i l'aprenentatge. (individual, grups i amb el docent)
- Oferir comentaris ajustats per a la millora de l'aprenentatge.
- Incorporar l'avaluació de manera natural en el procés de l'activitat.

6. Gestió del temps i l'espai de pràctica

- Trobar l'equilibri entre temps de diàleg i temps de moviment per no reduir la pràctica física.
 - Combinar moments de moviment amb espais de conversa. Per exemple: Fomentar que les converses d'aprenentatge siguin mentre es juga o es practica.
 - Organitzar l'espai en zones que permetin el treball en petits grups, amb diàleg i observació compartida.
 - Oferir espais físics (per exemple: racons) per seure, parlar i pensar l'activitat de manera breu.
 - Utilitzar espais que permetin la interacció i la reflexió en petits grups.
-

Reflexió

La reflexió es realitza després de la intervenció i es pot fer en diferents formats: trobada alumne/a de primària-estudiant de mestre/a; entre estudiant de mestre/a-professorat d'universitat; i entre professorat d'universitat-mestres de l'escola de primària.

1. Coneixement de l'alumnat

- Utilitzar diaris personals o converses en petit grup per veure com han canviat les converses, accions després de l'activitat i han incorporat aprenentatge.
- Donar veu a l'infant perquè expressi què ha après, què li ha costat i com s'ha sentit.
- Promoure que l'infant identifiqui el seu ritme d'aprenentatge, els seus punts forts i febles en l'activitat física.
- Comparar el coneixement inicial i final dels infants i fer-los participants d'aquesta evolució.

2. Compartir converses

- Plantejar preguntes obertes com "Què ha funcionat en el vostre equip?", "Per què heu pres aquesta decisió?", "Com et vas adaptar al canvi de rol?", "Com has après a mesurar la teva freqüència cardíaca? Per què has decidit passar la pilota?" o "Com t'has sentit durant el joc?" Promoure el raonament crític.
- Generar preguntes a partir del què els infants han anat descobrint.
- Establir moments per compartir punts de vista (verbalment) mentre es fa activitat física.
- Incentivar els infants a explicar el "per què" de les seves accions/decisions motrius.

3. Sabers i metodologies

- Dedicar un temps concret al final de les sessions per compartir i analitzar l'aprenentatge amb la pràctica viscuda.
- Recordar de forma aplicada, durant les sessions posteriors, el que s'ha treballat i el que s'ha après al llarg de les sessions d'ensenyament responsiu.

4. Adaptació del docent

- Elaborar preguntes clares i concretes per finalitzar el procés i contrastar els objectius d'aprenentatge.

5. Avaluació formativa i compartida

- Utilitzar l'avaluació per oferir comentaris específics.
- Fer servir eines visuals (semàfors, escales, emoticones) per expressar com s'ha sentit i què ha après.
- Compartir l'avaluació que has fet com a docent i explicar els motius d'aquesta valoració.

6. Gestió del temps i l'espai de pràctica

- Trobar l'equilibri entre temps de diàleg i finalització de la pràctica
- Donar el temps suficient per tal de que tots els infants que ho vulguin fer puguin expressar-se.